

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesecni a naročnina 6.— lir, za inozemstvo 15.20 Lir
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO
Računi pri pošto čerkovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Combattimenti fra le opposte forze corazzate

Brillanti successi di cacciatori italiani e tedeschi — Due sommergibili nemici affondati nel Mediterraneo

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 9 giugno il seguente bollettino di guerra n. 739:

In Marmarica continuano i combattimenti fra le opposte forze motorizzate.

Squadriglie di «Macchia» appartenenti al 4° stormo da caccia, impegnate contro formazioni avversarie molto superiori di numero, hanno riportato brillanti successi. In ripetuti scontri 14 «Curtiss» sono stati abbattuti. Tutti i nostri velivoli hanno fatto ritorno alla base. La «RAF» ha inoltre perduto 7 apparecchi ad opera dei cacciatori

germanici ed uno distrutto dalla difesa contraerea in un campo di aviazione.

Una incursione britannica su Taranto ha provocato piccoli incendi subito estinti e domati e causato lievi danni ad alcune abitazioni. Nessuna vittima. Due bombardieri inglesi sono precipitati, colpiti dalle artiglierie della difesa.

Nel Mediterraneo un sommergibile nemico è stato affondato da una nostra torpediniera al comando del capitano di corvetta Eugenio Henke, altro sommergibile veniva attaccato e colato a picco da nostri mezzi navali antisommergibili col concorso di velivoli da ricognizione marittima.

Borbe oklopnih motoriziranih sil

Veliki letalski spopadi — 24 angleških letal sestreljenih, dve podmornici potopljeni

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. junija naslednje 739. vojno poročilo:

V Marmariki se nadaljuje boji oklopnih motoriziranih sil z obeh strani. Eskadrilje letal tipa Macchi, ki pripadajo 4. skupini lovcev, so se spopadle s sovražnimi formacijami, ki so bile mnogo večje po številu, in so dosegle sijajne uspehe. V ponovnih spopadih je bilo sestreljenih 14 letal tipa Curtiss. Vsa naša letala so se vrnila na oporišče. Angleško letalstvo je nadalje izgubilo 7 letal v borbi z nemškimi letali, eno letalo pa je sestrelila protiletalska

obramba na nekem letališču. Angleška letala so napadla Taranto in povzročila manjše požare, ki so bili takoj obvladani in pogaseni, ter neznatno škodo v nekaterih stanovanjskih hišah. Zrtev ni bilo. Obrambno topništvo je zadelo in sestrelilo 2 angleška bombnika.

Torpedovka pod vodstvom korvetnega kapitana Evgena Henkeja je na Sredozemskem morju potopila sovražno podmornico. Protipodmorniške pomorske voje sile so v sodelovanju z mornariškimi izvidniškimi letali napadle in potopile še neko drugo podmornico.

Nemško vojno poročilo

Ofenziva proti Sebastopolju — V naskoku zavzetih več utrdb — Letalske borbe na zapadu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. jun. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na trdnjanskem ozemlju Sebastopolja se boji nadaljujejo. Ob podpori najtežjega topništva in močnih letalskih oddelkov je naša pehota v naskoku zavzela vrsto trdnjanskih naprav na obvladajočih višinah. Protinapadi sovražnika so bili krvavo odbiti.

Severnozahodno od Harkova so se izjavili slabšji napadi sovražnika.

V srednjem in severnem odseku je bila obkoljena skupina sovjetskih čet ob podpori letalstva stisnjena na mal prostor. Krajevni napadi sovražnika so ostali brez uspeha.

Na Ladosekem jezero je bila z bombami poškodovana trgovska ladja.

V severni Afriki se boji nadaljujejo. Angleško letalstvo je pri tem izgubilo 22 letal.

Pri vojaško brezuspešnem podnevnem napadu na obalo Rokavskega preliva so nemški lovci sestrelili 7 angleških letal.

Nad severno obalo je mornariško topništvo sestrelilo eno sovražno letalo.

V pretekli noči so bili sovražni letalski napadi usmerjeni proti več krajem v zapadni Nemčiji. Med civilnim prebivalstvom so bile žrtve. Povzročena je bila škoda, predvsem v stanovanjskih okrajih in javnih poslopih. Nočni lovci in protiletalski topovi so sestrelili 16 napadajočih sovražniških letal.

Boji na vzhodni fronti

Berlin, 10. junija. s. Bombardiranje Sevastopolja se je nadaljevalo z velikim uspehom. Kakor je včeraj zjutraj poročalo nemško vrhovno poveljstvo. V raznih odsekih mesta divjajo veliki požari, zlasti v skladiščih živil in pogonskih snovi. Gosti oblaki dima pokrivajo ta predel. V teku številnih letalskih spopadov nad trdnjavo so nemški lovci sestrelili 8 sovražniških letal.

Doznava se nadalje, da se za novimi nemškimi črtami v osrednjem odseku nadaljujejo koncentrični napadi proti obkoljenim sovražnim silam po določenem načrtu. Ofenzivne akcije nemških čet se nadaljujejo z uspehom kljub neprestanemu deževju in hudim viharjem, zaradi katerih je operacijsko področje izredno težavno. Med 5. in 6. junijem so inženjerji pobrali nad 600 min, ki so jih boljševeki namestili v obrambo nekega ogroženega pasa. Tudi nemško letalstvo je učinkovito operiralo proti sovražniku kljub najslabšim vremenskim prilikam, podpirajoč v ostalem operacije nemških napadalnih čet.

Letalske bitke nad Sebastopoljem

Berlin, 9. jun. d. V teku letalskih borb, ki so se v nedeljo razvile v zraku nad prostoru nad bojiščem pred Sevastopoljem, so nemška letalska letala sestrelila 8 sovjetskih aparatov. Kakor javljajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, so močne skupine nemških lovskih letal ta dan uspešno podpirale operacije nemške pehote proti sovražnikovi utrdbeni postojankam in neprestano bombardirale so-

ovražnikove poljske postojanke, topniške baterije in tudi samo mesto Sevastopolj in luko.

Ogromen plen ene same nemške oklopne divizije

Berlin, 10. jun. s. »Zwölfuhrblatt« poroča, da je neka nemška oklopna divizija, operirajoča na fronti pri Harkovu, med 12. in 29. majem uničila ali zajela skupno 317 tankov, 827 topov, 630 metalcev granat in strojnič ter nad 2.000 motornih vozil.

18 angleških bombnikov sestreljenih

Rim, 10. junija. s. Angleška poluradna agencija javlja, da se s poletov v predpretekli noči nad nemško in zasedeno ozemlje ni vrnilo 18 angleških bombnikov.

Letalska bitka nad Ostendom

Berlin, 10. junija. s. Okrog 15. ure večera je skupina angleških bombnikov ob spremstvu številnih lovcev izkoristila oblačno nebo in pzeletela področje Ostenda. V letalskih borbah ob tej priliki so nemški lovci sestrelili 7 sovražniških letal. Angleški bombniki so povzročili neznatno škodo.

Vojna na Kitajskem

Pomen Fučova

Tokio, 10. jun. s. Japonske sile, ki so 6. t. m. zasedle Fučov, trdnjavo kitajskih armad v pokrajini Čekijang, so se polastile tudi velikega letališča, s katerega naj bi se dvigale ameriške letelce trdnjave in bombardirale japonsko ozemlje. Dopolnilna lista »Niči-Niči«, ki je prišel v Fučov z japonskimi četami, poroča, da je bilo letališče hudo razteženo zaradi napadov japonskega letalstva. Izredno dolga vzletišča so bila neuporabna kakor tudi tehnične naprave. Čeprav je bilo videti, da so Kitajci skušali škodo mrzlično popraviti. 2 km od letališča si je dopisnik ogledal prostorni polzemeljski hangar, zgrajen v gozdu, v katerega gre lahko 40 do 50 letal.

Tokio, 10. junija. s. Japonske vojaške oblasti javljajo, da so čungkingške čete v borbah pri Fučovu izgubile 2817 vojakov, ki so padli, ujetih je pa bilo 3759 vojakov. Japonske čete so zaplenile 14 protiletalskih topov, 4 gorške možnarje, 18 težkih in lahkih strojnič ter velike količine streliva.

Zavetje Čunkijena

Tokio, 10. junija. s. Po vestih iz Kjang-sija so Japonci predvčeršnjim zavzeli Čunkijen, močno kitajsko postojanko, ki jo obkrožajo reke in je glavno oporišče 194. sovražne divizije.

Letalske akcije

Tokio, 10. junija. s. S fronte v Kjangsiju se doznava, da je japonsko letalstvo predvčeršnjim bombardiralo Jučan in Kvang-feng. Japonske bombe so hudo poškodovale sovražne vojaške naprave. V Birmi so japonske letalske edince 4. junija sestrelile dve letali tipa »Vocing 17«. To je bilo prvič, da so japonski lovci na tej fronti uničili letala vrste letelcih trdnjav.

Druga obletnica napovedi vojne

Poslanica Stranke glavnemu stanu Oboroženih Sil — Stranka je danes bolj ko kdaj poprej pripravljena doprinesti vse žrtve za zmago

Rim, 10. junija. s. Tajnik PNF je v imenu Crnih srajc poslal šefu glavnega stana sledečo poslanico za Oborožene Sile:

Ob drugi obletnici napovedi vojne Stranka znova potrjuje globoko hvaležno trdnost duhovnih vezi, ki vežejo vse Črne srajce z junaškimi Oboroženimi Silami fašistične Italije. Celotno nehanje Stranke je goreče in brezkompromisno poveljevanje ponosnega bojnega duha italijanskega naroda.

Stranka je od svojega obstoja v veri v Duceja ter v fašističnih vojnah črpal v sveti dolžnosti do borbe svoje hrepeneje po popolniti čustev do Omovine ter je vzgojila mladino v strogem gledanju na svet kot zavestno in vedro žrtvovanje idealov. V dveh letih vojne, v kateri se bije z najodločnejšo voljo in vedno dvignjenega čela proti zvijači sovražnika, ki je skušal zanikati pravico do življenja naši Domovini, je italijanski narod, uvrščen v vrste liktorja, čutil ob vsakem trenutku, da je orožje sredstvo kateremu je poverjeno uresničenje revolucionarnih ciljev.

Italijanski narod je vedno navdušeno opravil svoje dolžnosti z najboljšo gorečo predanostjo ter je posvetil svoje velikedušno srce in samega sebe tej borbi. Stranka je danes bolj ko kdaj prej odločena žrtvovati vse energije za doseg neodvisnosti Domovine ter je najvišji izraz zahvale in ljubezni za hrabre vseh vrst orožja, ki se bore na bojiščih.

V tej veri in tej predanosti je gotovost v zmago.

Pozdrav Kralju!

Pozdrav Duceju!

Pozdrav Mornarici

Rim, 10. junija. s. Ob obletnici dneva Kr. Mornarice je poslal Tajnik Stranke v imenu Crnih srajc naslednjo brzojavko mornarici:

Borcem na morju, ki pod orožjem praznujete ob drugi obletnici vstopa v vojno slavno dejanja italijanske mornarice, pošilja Stranka svoje goreče pozdrave in čestitke. Tradicije hrabrosti, neštivilni dokazi junaških dejanj v tolikih vojnah sedanja dejanja v Sredozemskem morju in na Atlantiku, pričajo o neukrotljivi italijanski hrabrosti.

Zaradi tega je naša Mornarica orožje, ki se ga vsi boje. Vedno je bila kos in vedno je obvladovala usodo in prinašala Domovini zmage.

Junaštvo mornarjev je največje jamstvo za to, da bo fašistična Italija popoln gospodar svojega morja.

Pozdrav Kralju!

Pozdrav Duceju!

Dar Stranke borcem

Rim, 10. junija. s. Davi, ob drugi obletnici napovedi vojne se je podal Tajnik Stranke s podtajniki in generalnimi podpoveljniki GLAa k šefu Glavnega stana in mu izročil vsoto 5 milijonov lir, ki jo stranka daje na razpolago Oboroženim Silam za podporo borcem. Ker se na ta dan praznuje tudi dan Mornarice, je Tajnik Stranke izkazal čast padlim na morju, v svetlišču, ki se nahaja v Ministrstvu mornarice.

Dan Kr. Mornarice

Dnevno povelje Mornarici — Bilanca ob četrti proslavi izkazuje nevenljive zasluge mornarjev

Rim, 10. junija. s. Ob priliki četrte proslave dneva Kr. Mornarice je admiral Riccardi izdal naslednje dnevno povelje:

Mornarji Italije! Danes je, kakor pred letom dni italijanski narod z vami in gleda na vas z vedno večjo ljubeznijo, z vedno večjim zaupanjem in obdovovanjem. Naše pomorske sile so obdržale in povečale svojo moč kljub izgubam zaradi stalnega napadanja ter plovejo po vodah Sredozemskega morja in vsiljujejo sovražniku svojo pobudo, kakor v bitki pri Sirti, ko ste preprečili, da bi sovražnik dosegel svoje cilje.

Napadalna sredstva so prodrla v najbolj zaščitena sovražna oporišča in v Aleksandrijo so skrajno okrnila pomorske angleške sile in ji zadala prestižno izgubo, kakršne stoletja ni poznala.

Podmornice, ki budno stražijo v Sredozemskem morju, so v Atlantiku uničile tudi veliko bojno ladjo novega sovražnika, ki se šele od decembra odprto bori in ki zaman zaupa v svoja neizbrana gmožna sredstva. Neizbrpa pa je v vas, mornarji Italije z vseh ladij, vneva za borbo in volja do zmage. Vztrajati hočete žilavo, vztrajati z mislijo na padle brate, ne računajte na sovražnika in ne gleda na čas, ki poteka. Domovina je nesmrtna in vi se borite samo za njeno bodočo veličino in slavo.

Pozdrav Kralju!

Pozdrav Duceju!

Bilanca ob četrti proslavi

Rim, 10. junija. s. Koristno je in zanimivo ob četrti proslavi mornarice obrazložiti statistične podatke, ki se nanašajo na bojno delovanje italijanske mornarice ter proučiti to delovanje v primerjavi s sovražno angleško mornarico, kateri se je pridružila ameriška mornarica. Mornariška pomoč Ameriki vendar ni bila nobena stvarna pomoč v prid Angliji, ki je v kvovana bolj kot kdaj prej v tistem Sredozemskem morju, ki naj bi bilo po topi angleški domišljavosti, ki izhaja iz domišljave nevednosti, grob naših ladij.

Po dveh letih vojne se je položaj prevrgel popolnoma v naš prid, dočim je Anglija, ki se komaj še pomika z muko preko najhujših in najtežjih udarcev na morju, katerega je toliko časa obvladovala, prisiljena na čedalje bolj omejeno akcijo podmorniškega in letalskega nadgledovanja našega prekomorskega prometa. Ti odlični uspehi tvorijo dnevni junaški in požrtvovalni napor, ki se opravljajo neutrudno ob sodelovanju z zavestnimi pomorskim sredstvi in z izredno sposobnimi sredstvi osnega letalstva. V najmočnejša sovražna oporišča je bil izvršen vdor z drznostjo naših mornarjev, ki so dosegli odlične uspehe. Zaradi velikanskih izgub angleške mornarice v Sredozemskem morju, na Atlantiku in na skrajnem Vzhodu je Anglija danes v strašnem položaju, da ne more rešiti razen ob smrtnem tveganju svoje bojne naloge.

Italijanska mornarica opravlja in bo še opravljala do popolne zmage svojo naloge, da je obramba naših obal in vzdrževanje prometa z Libijo, Albanijo in Egejskimi otoki. Onemogočiti je treba sovražni trgovski promet po poteh Sredozemskega morja in sodelovati na Atlantiku z nem-

škimi podmornicami, vzdržati protiblokada okrog Anglije in motiti promet vzdolž ameriških atlantskih obal. Treba je biti kos sovražnim pomorskim silam in jih uničevati ter izrabljati. To so naloge naše hrabre in slavne mornarice, ki črpa stalno svojo silo iz junaškega duha in čedalje večje in učinkovite moči sredstev, ki so ji na razpolago ter iz zglede delavnosti naših pomorskih vojaških arzenalov, naših tovarn, ladjedelnic in raznih industrijskih podjetij.

Proslavljajoč četrti dan svoje nepremagane mornarice, gleda Italija nanjo z velikim ponosom ter ne pozablja in ne bo nikoli pozabila velikega dolga hvaležnosti, ki jo z njo veže kakor tudi nič manj z junaško trgovinsko italijansko mornarico.

Tile so statistični podatki, ki se nanašajo na delovanje Kr. mornarice od 10. junija 1940 (XVIII.).

Kr. Mornarica je do 30. maja 1942 po vojnih poročilih potopila dve bojni ladji, eno poškodovala, poškodovala eno nosilko letal, potopila 10 križark, poškodovala 17, potopila 18 rušilcev, poškodovala 10, potopila 55 podmornic, poškodovala 3, potopila eno pomožno ladjo, poškodovala 3, potopila 17 parnikov, poškodovala 3, potopila 6 petrolejskih ladij in poškodovala 5 ladij nedoločene vrste.

Na Atlantiku je bila potopljena ena bojna ladja, dve križarki poškodovani, potopljeni štirje rušilci in 5 pomožnih ladij. Potopljenih je bilo tudi 75 parnikov, eden pa poškodovan ter potopljenih 20 petrolejskih in cisternskih ladij, eno pa poškodovano.

V Rdečem morju je bila poškodovana ena križarka, potopljena pa ena pomožna ladja, 9 parnikov in dve petrolejski ladji. V celoti je bilo v Sredozemskem morju potopljenih 139 ladij, poškodovanih pa 48. Na Atlantiku je bilo potopljenih 105 ladij, poškodovane so bile 4 ladje. V Rdečem morju pa je bilo potopljenih 12 ladij, ena pa poškodovana, s skupno 1.191.238 tonami.

Na Sredozemskem morju so italijanske pomorske sile, potopile do 31. maja 1942 naslednje angleške voje ladje katerih izgubo je priznala angleška admiraliteta:

Monitor Terror« 7.200 ton, križarke »Callipoe« 4.100 ton, »Bonaventure« 5.450 ton, »York« 8.250 ton, »Najad« 5.450 ton, »Southampton« 9.100 ton, »Foi« 8.000 ton, »Nep-tunec« 7.775 ton, brza polagalka min »Latonac« 2.650 ton, flotilne čelne ladje in rušilci »Escot« 1.375 ton, »Hyperione« 1.340 ton, »Moňawk« 1.870 ton, »Defender« 1.000 ton, »Waterhen« 1.700 ton, »Matavel« 1.870 ton, »Savak« 1.340 ton, »Jaguard« 1.600 ton, »Cardahar« 1.600 ton, »Hostile« 1.340 ton, »Daint« 1.375 ton, »Jersey« 1.590 ton, »Hereward« 1.375 ton, »Pearless« 1.375 ton, bivši ameriški rušilec »Belmont« 1.190 ton, »Guarka« 1.870 ton, grški rušilec Leon 1.310 ton.

Torpedovke »Wghli« (grška) 145 ton, »Sphendonice« (grška) 305 ton.

Podmornice: »Grampus« 1.520 ton, »Odin« 1.475 ton, »Roquard« 1.520 ton, »Osiris« 1.475 ton, »Reibowec« 1.475 ton,

Duce - prvi med prvimi

Madrid, 10. junija. s. List »AB« poveljuje v dopisu iz Rima Ducejevo delo in ga imenuje velikega naznanjevalca bodočnosti, politika, ki meri sposobnosti države, navduhuje revolucionarne ideje in izvršuje načrte doktrine, v kateri je utelešna otipljiva stvarnost ter bodri duha vsega naroda. S svojo drznostjo vzpodbuja Italijo k plemenitim dejanjem gospodarskih in omejitvskih rivendikacij in z močjo svojega vzgleda hodi pred svojimi prvimi borci po začrtani poti. Ni vezan na nespremenljivo tehniko vodstva in zaradi tega je njegova politika vedno sveža. Razen tega je Duce dober upravitelj italijanske bogastva, podpira umetnost, razširja znanost, ustanavlja mesta, kjer so bile ruševine in močvirja. Dopisnik poudarja nato, da se Italijanski vojak bori s prepričanjem, da in praznik miru ne bo nadležen gost. Dopisnik opozarja tudi na zadnje upravne ukrepe ministrskega sveta: strogi so ukrepi proti zlorabam v oskrbi, piše dopisnik, zmanjšani so izdatki ministrstev in izdane so bile mere za preprečenje inflacije.

Enako piše list »Arriba«, ki opozarja na modro valutno in gospodarsko politiko fašistične vlade ter poudarja, da je italijanska država zopet stopila na prste slabim državljanom in jim zagrozila z ostrijšimi kaznimi. Režim skrbi za pravično razdeljevanje živil in ne dopušča spekulacij v škodo naroda, ki molče sprejema žrtve za zmago.

Rim, 10. junija. s. Senator Manlio Morgagni je izročil Duceju knjigo »Duce v Sardiniji«, ki jo je založila agencija Stefani. Knjiga ima obilne ilustracije in prikazuje prizore in opisuje dogodke z dnevo, ki jih je Duce prebil na otoku ob navdušenju prebivalstva.

»Narval« 1.474 ton (bivše francoske podmornice), »Proteus« (grška) 730 ton, »Usk« 730 ton, »Oswaad« 1.475 ton, »Orpheus« 1.475 ton, »Perseus« 1.475 ton, »Triad« 1.090 ton, »Regulus« 1.745 ton, »Trione« 1.970 ton, »Un Dauphede« 730 ton, »Cachalot« 1.520 ton, »Triumph« 1.900 ton, »Otus« 1.475 ton.

Nizozemska ladja vrste »O« 338 ton, »P 32«, 601 tona, »Petrarke« 1.900 ton in »Tempest« 1.090 ton.

Pomožno brodogoj: Minolovka »Antles« 710 ton, topničarka »Grimsby« 1.890 ton, »Patt House« 500 ton, topničarka »Ludbyland« 625 ton, spremijevalna ladja »Aveklant« 1.200 ton in »Sloop« 1.200 ton.

Od 10. junija 1940 do 31. maja 1942 je bilo 23 spopadov na morju. Napadalna sredstva so dosegla sledeče uspehe: 26. III. 1941 je bilo pri Sudi potopljenih ena križarka, ena 20.000 tonska petrolejska ladja in en 12.000 tonski parnik. Dne 26. VII. 1941 so bili potopljeni pri Gibraltarju štirje parniki. Istega dne pri Malti pa nedoločeno število parnikov. Eksplozije, ki so se silšale pričajo, da so bili objekti zadeti. Dne 19. XII. 1941 sta bili v Aleksandriji zleteli in onesposobljeni oklopnici »Queen Elisabeth« in »Valiant«.

Italijanske edince so do 31. maja 1942 potopile po vojnih poročilih s pomorskimi sredstvi na Atlantiku 93 trgovskih ladij s skupno 666.943 tonami, v Sredozemskem morju 25 ladij s skupno 179.639 tonami, na drugih morjih 11 ladij s skupno 59.008 tonami; skupaj torej 129 ladij s skupno 906 tisoč 590 tonami. Letalstvo je potopilo v Sredozemskem morju 63 ladij s 402.000 tonami, drugod pa eno ladjo s 5.000 tonami; skupaj torej: 64 ladij s skupno 407.000 tonami. Sovražnik je torej izgubil skupno 193 trgovskih ladij ali 1.313.590 ton.

Podmornice so dosegle naslednje uspehe: V Sredozemlju so potopile 4 križarke, poškodovale 6, potopile 11 rušilcev, 1 poškodovale, potopljene so bile tudi 4 podmornice. Pomožna ladja je bila potopljena 1, parnikov 12, poškodovana 2 ter 6 petrolejskih ladij, ki so bile potopljene.

V Rdečem morju so bili potopljeni 3 parniki in 2 petrolejski ladji.

Na Atlantiku so podmornice potopile 1 bojno ladjo, 4 rušilce, 5 pomožnih ladij in 75 parnikov. Poškodovale pa so 2 križarki in 1 parnik. Petrolejskih ladij je bilo potopljenih 18, poškodovana je bila 1.

Potopljenih je bilo skupno 146 edinic, poškodovanih pa 15 s skupno tonažo 940.725 ton.

Edince Kr. mornarice so od pričetka vojne do 30. aprila 1942 prevalele v Sredozemskem in v Rdečem morju 4.600.275 milj, podmornice pa v istih morjih 784.561 milj, na Atlantiku pa 647.970 milj. Podmornice so skupaj prevalele 1.432.531 milj.

Do 31. maja 1942 je padlo 136 oficirjev, 314 podoficirjev, 292 podpoveljnikov, 1200 mornarjev, pogrešanih je 494 oficirjev, 1383 podoficirjev, 1113 podpoveljnikov in 5760 mornarjev. Ranjenih je bilo 244 oficirjev, 369 podoficirjev, 374 podpoveljnikov in 1782 mornarjev. Ujetih in interniranih je bilo 630 oficirjev, 1587 podoficirjev, 1621 podpoveljnikov in 8225 mornarjev.

Obračun Muzejskega društva za Slovenijo

Tudi lani je društvo uspešno nadaljevalo svoje glavno delo, to je z izdajanjem Glasnika Muzejskega društva

Ljubljana, 10. junija

V čitalniških prostorih Narodnega muzeja je bil sinoči proti večeru občan zbor Muzejskega društva za Slovenijo ob zadovoljivi udeležbi članstva. Zborovanje je otvoril predsednik, rektor dr. Milko Kos, ki je pozdravil vse navzoče, predvsem pa zastopnika prosvetnega oddelka Visokega komisarjata inšp. Kranjca, zastopnika mestne občine ljubljanske dr. Dolinarja in zastopnika Prirodoslovnega društva ravnatelja dr. Dolara.

Po običajnih formalnostih je predsednik v svojem poročilu sporočil, da je lani umrlo 6 ugodnih članov, dobrotnikov ali pa sodelavcev društva, in sicer veletrgovca Andreja Mejača, župnik v Kamni gorici Zorko, ravnatelj Studijske knjižnice dr. Avgust Zigon, prof. dr. Fran Trdan, univ. prof. dr. Metod Dolenc, ter končno univ. prof. Lambert Ehrlich. Navzoči so spomin umrlih postavili stoji s kratkim pietetnim molkom.

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik nato naglasil, da je bil smoter društva lani predvsem ta, da tudi v sedanjih dneh vzdržimo kontinuiteto v glavnem delu. Predvsem velja to za izdajanje pomembne, splošno znane znanstvene revije »Glasnika Muzejskega društva za Slovenijo«. Od lanskega običajnega zborovanja je bil izdan en zvezek, ki je obsegal dve številki, sedaj se pa pripravljamo drugi letnik. Da je »Glasnik« mogel tudi lani izhajati, se mora društvo zahvaliti predvsem naklonjenosti Visokega komisarjata za Ljubljansko pokrajino, ki je naklonilo večjo podporo, prav tako pa tudi naklonjenosti mestne občine, ki ga je tudi gnotno podprla.

Tajniško poročilo obnemem z uredniškim poročilom je podal ravnatelj Muzeja Mal, ki opravlja v odboru funkcijo podpredsednika. Od bivšega tajnika dr. Zwitterja je prevzel posle maja meseca. Odbor je imel od lanskega običajnega zborovanja junija meseca tri redne in eno izredno sejo. Na lanskem običajnem zborovanju je odbor je v teku leta doživel dve spremembi, katerih eno smo že omenili. Mesto blagajnika univ. prof. dr. Sarie je prevzel prof. Miklavčič. Od lanskega običajnega zborovanja je društvo štelo 246 članov, letos pa jih ima 220.

Kot urednik »Glasnika« je ravnatelj Mal poročal, da sta izšli tretja in četrta številka lanskega letnika v skupnem zvezku na 168 straneh. Prvi dve številki sta izšli še pred običajnim zborovanjem, zadnji dve pa okoli Božiča. Priročeno je bilo skupno 12 večjih razprav, 9 nekrologov in 50 književnih poročil. Med svoje sodelavce šteje »Glasnik

same ugledne znanstvenike. Znanim republikam številna strani revij se bo moral v bodoče prilagoditi tudi »Glasnik«. Sedaj se zbirajo prispevki za novo številko, ki bo izšla v jeseni. Izrekel je zahvalo vsem članom, naročnikom in avtorjem, sodelavcem.

Blagajniško poročilo je podal prof. Miklavčič. Iz njega izhaja, da je društvo lani ob običajnem zborovanju imelo cca. 6000 lir gotovine, med letom dohlokov okoli 11.600 lir in izdatkov nekaj nad 6.000 lir. Med dohodi ki je najvišja postavka podpora Visokega komisarjata v znesku 9.500 lir. Izdatki so bili predvsem tisk, revije, knjižice, honorarji itd. Trenutno razpolaga društvo z 11.643,95 lire.

Sledilo je poročilo knjižničarja in arhivarja dr. Rajka Ložarja. Kakor prejšnja leta so tudi lani poslali nove številke »Glasnika« na inozemske znanstvene institucije, ki so potem v zameno poslale društvu svoje publikacije. Tem inozemskim znanstvenim institucijam je društvo poslalo 107 izvodov »Glasnika«. Nova naslova sta edino Arhivi di Stato in Commissione Archeologica del Governatorato di Roma v Rimu, kateremu so bile na željo poslane tudi kompletne serije »Glasnika«. Revije so prihajale iz inozemstva lani z 220 naslovi, seveda nekatere z zamudo ali pa z začasnimi izostankom. Omenjena rimska naslova sta društvu poslala svoje »Notizie« oziroma »Bollettino«. Društvo je prejelo tudi nekatere posamezne domače publikacije. Razposlalo je več dopisov na zunanje naslove zaradi izpolnitve revij. Poročevalce se je na koncu zahvalil za pomoč pri delu prof. Stanku Jugu.

Vsa poročila so bila brez debate soglasno odobrena, prav tako pa tudi poročilo preglednikov računov inšp. Huga Turka in docenta Valterja Bohinca. Našla sta knjige v vzornem redu in predlagala zborovalcem, da izrečejo odobro absolutorij.

Po kratkem odmoru je bil z vsakim izvoljen naslednji odbor:

Predsednik: rektor dr. Milko Kos; **odborniki:** ravnatelj muzeja Josip Mal; knjižničarica univerzitetne knjižnice Melita Pivec-Stoletova, univ. prof. Jakob Kelemina, univ. prof. Jože Turk, inšp. Silvo Kranjc, prof. Maks Miklavčič, vršilec dolžnosti Etnografskega muzeja dr. Rajko Ložar, prof. Stanko Jug in docent dr. Fran Zwitter; **preglednika računov:** inšp. Hugo Turk ter docent Valter Bohinc.

Ker se k slučajnim ni nihče oglasil, je predsednik zaključil po polurnem zborovanju občani zbor z zahvalo vsem sodelujočim.

in zbor, ker je režiser C. Debevec uprizoritev v marsičem še popolnil in polepsal, ker je publika s polnim razumevanjem spremljala izredno živahno in skladno predstavo, v kateri sta izvrstna tudi V. Janko in M. Dolničar, sta vladala v naši Operi prav izredna animiranost in naravnost praznično rpoloženje.

Fr. G.

Občni zbori sindikatov trgovinskih strok

Ljubljana, 10. junija

Združenje trgovcev Ljubljanske pokrajine vabi članstvo vse pokrajine na redno skupščino sindikatov posameznih trgovinskih strok, ki se sklicujejo po naslednjem vrstnem redu:

Sreda, 10. junija, ob 14.: Sindikat trgovcev s sadjem in zelenjavo, branjarije, trgovine s perutnino, ribami in cveticami.

Cetrtak, 11. junija, ob 11.: Sindikat trgovcev z deželnimi pridelki. Iste dne ob 16.: Sindikat trgovcev s kurivom.

Domači grah na živilskem trgu

Letošnja letina mnogo bolj zgodnja kljub dolgi zimi

Ljubljana, 10. junija

Spomladi smo se bali, da bo letošnja letina prav tako pozna kakor lanska, ker je bilo tako dolgo hladno. Skrbelo nas je pa tudi, da se bodo pokazale vse druge škodljive posledice dolge in ostre zime. Še pred dobrim mesecem nismo mogli pričakovati, da bo letos vse tako raslo in zorelo, saj vemo iz izkušnje, da je maj pri nas navadno zelo deževno in še precej hladno. Nenavadno lepo majniško vreme je pa popravilo, kar je bilo zamudnega v prvih pomladnih tednih. Zato smo se v zadnjih tednih malo bolj upočasili, da bo živilski trg kmalu založen s številnimi domačimi pridelki. Pričakovano so se uresničila in zdaj trg že nudi početno siliko.

Seveda smo pa še vedno odvisni od uvoza. Mnogi pridelki na naših vrtovih in njivah bodo začeli zoreti šele prihodnji mesec. Nekaj tednov bo še minilo, da bo trg založen tudi z domačim zeljem in paradizniki. Dolgo bomo morali še čakati na strojni fižol, ki je razen krompirja najbolj priljubljeno blago. Branjevič zdaj še radi posegajo po uvoženem blagu. Zalagajo se pa s pridelki, kakršnih še ni na domačem zelenjadnem trgu. Tako jim zdaj ni treba več kupovati glavne valice. Davi je pripeljal na Pogačarjev trg velik tovorni avtomobil; naložen je bil z različnimi pridelki iz južnih pokrajin. Zlasti mnogo je bilo zelja, med njim so pa bili nakupičeni zaboji s paradizniki, belušami, grahom, črešnjami itd. Vse to blago gre zdaj dobro v denar. Značilno je, da naše gospodinjice letos rade kupujejo črešnje in da niti ne tožijo, da so drage. Zdaj pač še ni drugega sadja in zlasti pogrešamo domačih črešnje. Ob sv. Vidu je pri nas vsaj po pogovoru že vsak črešnji sit. Domače črešnje so res že začele zoreti, a doslej so se z njimi sladkari

Petek, 12. junija, ob 14.: Sindikat trgovcev z modnim blagom, konfekcijo, krznom; sindikat trgovcev z galanterijskim blagom in športne trgovine.

Sobota, 13. junija, ob 11.: Sindikat trgovcev z lesom, pohištvo, suho robo in lesnimi izdelki.

Nedelja, 14. junija, ob 9.: Sindikat trgovcev s specerijskim, kolonialnim in materialnim blagom ter z delikatessami.

Skupščine sindikatov bo do po gornjem vrstnem redu v prostorih Trgovskega doma, pritičje, levo, v prostorih Združenja trgovcev Ljubljanske pokrajine, samo skupščina sindikata specerijskih in v nedeljo 14. t. m. ob 9. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti. Dnevni red skupščin je naslednji: 1. Otvoritev skupščine, 2. Čitanje določil sindikata, 3. Volitev predsednika sindikata, 4. Volitev zastopstva sindikatov, 5. Slučajnosti, za stroke, ki niso navedene v gornjem razporedu, se bo vrstni red še določil.

Seja izvršilnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev

Ljubljana, 10. junija

Ta dne je bila prva seja izvršilnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev, katere so se udeležili vsi člani odbora ter tajniki in strokovnjaki združenja. Soglasno so bili odobreni računski zaključki včlanjenih združenj za leto 1941. Nadalje so bili odobreni tudi proračuni Zveze in včlanjenih združenj za tekoče leto in višina prispevkov delodajalcev za ta združenja.

Za kritje rednega proračuna Združenja kmetovalcev (bivše Kmetijske zbornice) bo znašal doklada na zemljarino 12% zemljiškega davka. Za kritje izdatkov v proračunu Združenja trgovcev je bilo sklenjeno pobirati prispevke v lirah namesto v dinarjih na lanskeoletni osnovi. Pri Združenju industrijev in obrtnikov ostanje prispevki isti kakor lani. V odseku za obrtništvo so tri kategorije po strokah izvedena pa je tudi posebna razdelitev obrta na tri skupine po sedežih podjetij. Na novo je bila določena po kategorijah in skupinah inkorporacijska pristojbina.

Po odobritvi proračunov je izvršni odbor obravnaval pravila združenj, ki so bila soglasno odobrena. V odobritev pristojnim organom bo Zveza predložila še notranje ukrepe glede sindikalne vključitve skupin ki še niso včlane v štiri združenjih. Med drugim se dodele v organizacijsko pristojnost Združenja trgovcev, mesarji in klobasničarji, koncesionarni realitetni posredovalci, slaščičarji, medičarji in peki.

Seja izvršilnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev

Ljubljana, 10. junija

Ta dne je bila prva seja izvršilnega odbora Pokrajinske zveze delodajalcev, katere so se udeležili vsi člani odbora ter tajniki in strokovnjaki združenja. Soglasno so bili odobreni računski zaključki včlanjenih združenj za leto 1941. Nadalje so bili odobreni tudi proračuni Zveze in včlanjenih združenj za tekoče leto in višina prispevkov delodajalcev za ta združenja.

Za kritje rednega proračuna Združenja kmetovalcev (bivše Kmetijske zbornice) bo znašal doklada na zemljarino 12% zemljiškega davka. Za kritje izdatkov v proračunu Združenja trgovcev je bilo sklenjeno pobirati prispevke v lirah namesto v dinarjih na lanskeoletni osnovi. Pri Združenju industrijev in obrtnikov ostanje prispevki isti kakor lani. V odseku za obrtništvo so tri kategorije po strokah izvedena pa je tudi posebna razdelitev obrta na tri skupine po sedežih podjetij. Na novo je bila določena po kategorijah in skupinah inkorporacijska pristojbina.

Po odobritvi proračunov je izvršni odbor obravnaval pravila združenj, ki so bila soglasno odobrena. V odobritev pristojnim organom bo Zveza predložila še notranje ukrepe glede sindikalne vključitve skupin ki še niso včlane v štiri združenjih. Med drugim se dodele v organizacijsko pristojnost Združenja trgovcev, mesarji in klobasničarji, koncesionarni realitetni posredovalci, slaščičarji, medičarji in peki.

Iz pokrajine Trieste

— Svečana telovska procesija. Na praznik ob 17. popolne je triestski nadškof Sante Santin vodil svečano procesijo po triestinskih ulicah. Procesije se je udeležilo številno prebivalstvo in predstavniki oblasti. Vse ulice so bile bogato okrašene z rožami in gorečimi lučmi. Vzdolž hodnikov je procesijo obdajal gost špalir zbranih gledalcev. Končala se je na majhnem trgu Sv. Justa, kjer je škof blagoslovil morje in mornarje.

— Razpisane nagrade. Na pobudo pokrajinskega Dopolavca v Triestu so bile razpisane sledeče nagrade za pristanek vojnih in rodbinskih vrto, kurtnikov ter kletk za kunece: v kategoriji vojnih vrto nagrada 100 lir z diplomom ter dve nagradi po 50 lir z diplomom; v skupini rodbinskih vrto nagrada 100 lir z diplomom in dve nagradi po 50 lir z diplomom; v skupini kletk za kunece nagrada 100 lir z diplomom in dve nagradi po 50 lir z diplomom; v skupini kurtnikov nagrada 100 lir z diplomom in dve nagradi po 50 lir z diplomom.

— Poročili so se v Triestu uradnik Celj Sadar in uradnica Ida Terzi, zasebnik Karol Suman in gospodinja Ivanka Oblakova.

— Za 60.000 lir so zbrale soproge članov v Triestu v okviru zbirke za afriške bojevnike.

— Literarni večer bo drevi ob 21. v Triestu v ulici Rossini 4. Dr. Guido Rocco bo čital literarna dela gospe Gianne Tamburini ter Julija Camberja.

— Razvoj gasilstva v Triestu. Predvečrajšnjim je bil odprt sedež novega gasilskega oddelka v Poggoreale. Ob tej priliki je bil počasen spomin na bojišča padlih triestinskih gasilcev Franca Feruge in Josipa Juršiča. Svečani otvoritvi je pri

Telovadne tekme šolske mladine

Ljubljana, 9. junija

V stadionu so se zaključile večje v okviru telesno-vzgojnega natečaja za izbrane vrste, po eno za vsako vrsto šol. Tečaja se je udeležilo mnogo moške in ženske mladine iz vseh mestnih okrajev. Skupno je pri tečaju sodelovalo 25 vrst iz ljudskih šol, 15 iz meščanskih, nižjih in srednjih, ter 15 iz višjih srednjih šol, skupaj 2.000 dečkov in deklet. Vrste so nastopile v lepih sportnih krojih v polnem številu in so na simpatičen sportni način tekmovaly pod poveljstvom sootca, ki se je zavedal svojega kočljivega poveljnškega položaja.

Zirje za ljudskošolske vrste so sestavljali slovenski elementi, za meščanske in srednješolske pa italijanski telesno-vzgojni učitelji. Nastopu so prisostvovali Zvezni Poveljnik in Podpoveljnik, skupina funkcionarjev in načelnikov krajevnih zavodov skupno s šolskim komisarjem, ki so izrazili svoje zadovoljstvo in veliko zanimanje za nastop.

Koncert šolske mladine

Danes 10. t. m. bodo pevski zbori mestnih šol, ki so si pridobili prva mesta pri natečaju za zborovno petje, priredili ob 16. v kinu Matica koncert narodnih pesmi. Umetniško prireditve, ki ji bo prisostvovali zastopniki vseh šolskih oblasti, bodo prednašli tudi po radu. Prejranji smo, da bodo vsi radijski poslušalci v Ljubljani z enodušnimi srca vajina sprejeli ta radijski prenos.

nad Italijanom Cucclijem 6:3, 6:2, 0:6, 10:8.

Drugi dan sta bili na sporedu igri dvojice, Italijana Bossi-Quintavalle sta premagala Nemca Giesa in Göpferta 6:3, 11:9, 6:2 in Cucclij - Del Bello Kocha in Buchholza 6:4, 9:7, 7:5. Tako je Italija vodila 3:1. Potrebna ji je bila za zmago še ena točka, toda te ni bilo.

V nedeljo sta namreč oba Italijana tako Sada kakor Romanoni zaigrala precej šibko in podlegla borbenima Nemcem. Bartkowiak je premagal Sado 7:5, 7:5, 1:6, 6:4, Gies pa Romanonija 2:6, 6:2, 4:6, 6:1, 6:2.

Tekmovanje se je štelo za Rimski pokal. Enak dvojev je iste dni bil v Zagrebu med Hrvatini in Madžari. Doslej nam je znano edino, da je bilo stanje po drugem dnevu 2:2.

Nacrti nemških telovadcev

Moško orodno prvenstvo nemških telovadcev bo 20. in 21. junija v Mannheimu. Razen enakega ženskega prvenstva pa se pripravljajo tudi na tri mednarodna telovadnja. Najprej bodo nastopili proti slovaški telovadni vrsti, nato pa v Budimpešti proti Madžarom. Bo to že 6. medsebojno mednarodno telovadnje.

Prve dni avgusta je v načrtu v Veneziji ženski mednarodni troboj Italija-Nemčija-Madžarska. Splošno telovadno prvenstvo tako za moške kakor za ženske letos ne bodo izvedli. Višek bodo telovadnja moških v dvajseterboju in žensk v osmerboju 5. in 6. septembra v Nürnbergu.

Štajersko kolesarsko prvenstvo

Na 9 km dolgi krožni progi Fernitz-Hausmanstätten - Dörla - Gössendorf - Fernitz, ki jo je bilo treba prevoziti šestkrat, je bilo v nedeljo 47. kolesarsko cestno prvenstvo štajerske okrožja. Nastopilo je 16 dirkačev, od teh 10 iz Spodnje štajerske med njimi stara znanca Stefan Rozman in Franc Podmilščak.

Zmagal je Gradčan Karl Rauschl v času 1:46:30. Tretji in kot najboljši dirkač s Spodnje štajerske se je uvrstil Stefan Rozman v času 1:46:36. Podmilščak je bil peti (1:46:38) in šesti Mariborčan Henrik Ložinšek. Naslednji najboljši spodnještajerski dirkač je bil Gregorij iz Slovenje Gradca.

Kratke vesti

V tekmovalju za Teschauerjev pokal je v Celovcu dunajski Rapid premagal LSV Klagenfurt 4:2 (3:1). Enako je FAC z Dunaja premagal v Münchenu Wacka 4:2 (1:1).

Dunajska Admira gostuje v Turčiji. V nedeljo je v Carigradu premagala prvaka Beshikaša 3:2.

Beležnica KOLEDAR

Danes: Sreda, 10. junija: Bogomil, Marjeta Škotska.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Hči zelenega gusarja.

Kino Sloga: Nevidni zarid.

Kino Union: Papá Lebbonard.

Razstava Gorše-Maleš v Jakopičevem paviljonu.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9, Rimor, Miklošičeva cesta 20, Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Iz pokrajine Gorizia

— Toča je klestila te dni po vinogradih v Colliu. Posebno prizadeti so kraji Castel Dobra, Quisca, S. Martino in Vedriano.

— Nezgoda pri nakladanju črešnje. 19-letni trgovec Ivan Spšot iz Cormonsa je bil zaposlen pri nakladanju črešnje. Po nesreči je padel z voza in si zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico »Brigata Pavla« v Goriziji.

— Novice iz Tolmina. Šolski nadzornik Remigio Bailort je imel v avli ljudske šole v Tolminu sestanek z učitelji diaktičnega ravnateljstva v Tolminu. Na sestanku so razpravljali o raznih vzgojnih vprašanjih, med drugim o odnosih med šolo in rodbino, ter o vzgojnih prizadevanjih v osnovni šoli.

— Zasačeni hazarderji. V neki gostilni v Lucinici pri Goriziji so zajeli karabinerji tri hazarderje. 238 lir, ki so jih našli na gostilniški mizi, je bilo zaplenjenih. Odvedena so bili 36letni Josp Scolaris, 41letni Rihard De Farnasaris ter 29letni Licinij Adelchi. Osvaden je tudi gostilničar Angel De Farnasaris.

— Večer plesa in pesmi je bil moč v Verdjevem gledališču v Goriziji na čast vojnih ranjencev ter bojovnikov divizije »Julia«. Isti spored bodo predvajali 13., 14. in 15. t. m. v gledališču Valle v Rimu.

— Tatovi v tapezniški delavnici. V tapezniški delavnici Marija Mareje v ulici Silvio Pellico 4 so se uditopili nezamni tatniški zločivci, ki so odnesli razne predmete, vredne več ko 1000 lir. Varnostni organi so tatovce že za petami.

Pokramljajmo o opernih tenoristih!

Ob izredno animirani uprizoritvi „La Bohème“ in uspelem prvem nastopu Janeza Lipuščka v partiji Rudolfa

Ljubljana, 10. junija

Ahilova peta pri večini opernih korpusov je tenor. Če je v glasovnem, igralškem in osebnem zunanem pogledu v vseh pevskih strokah položaj pravi, da vsaj zelo zadovoljiv, je neštetokrat tenor kamen spotike. Pa je bilo menda vedno tako.

Včasih so si sfabricirali tenorje, ker pač naravnih ni bilo dovolj; odkar pa ne sme biti več kastratov, se je začela trajna zadrega. Glasovno izvrstni, inteligentni in zunanje ustrezni tenorji so postali redkejši kakor demanti. Plačajo jih le najbolj bogata operna podjetja. A sloviti »stari« ali »zvezdniki« se niti ne dajo angažirati za vso sezono, temveč le za kratko dobo ali za par pevskih partij ter potujejo iz države v druge države, k drugim operam, včasih celo preko morja. In njihova pevska izredna umetnost jim donaja bajne zaslužke.

Manj imovite opere imajo stalne tenoriste, toda odlični pevci te stroke so nekatere bele vrane. Silno so redki in dragi. Celo največje in najuglednejše opere jih iščejo križem sveta, ker domačinov zadostne sposobnosti ne najdejo. Prvorvstnih veččakov v vseh kulturnih in gospodarskih strokah je povsod na razpolago, samo tenoristov nikjer ne. Tako pojo Švedi, Slovani, Madžari, Romani po raznih velikih in manjših nemških in drugih opernih odrih, kakor so polni na ljubljanskem razni češki, poljski, posebno pa italijanski tenoristi. Zadrega za radi prvih tenorjev je bila do prevrata pri nas čisto ista kakor po ostalem svetu, samo še večja, ker so bila naša denarna sredstva zmerom dosti skromnejša. Šele leta 1918., ko se je ustanovil Gledališki konsorcij, ki je obnovil slovensko gledališče in tako tudi slovensko opero, se je čez leta desetletje gojena želja, da se ustanovi konservatorij. V bivši Jadranski banki in v sedanjih Operi se je na sejah naglašalo, da naj bi bodoči konservatorij vzgojil tudi slovenski operi domači pevski naraščaj. Ze dolgo perečo misel je uresničil poseben odsek ki se je kmalu osamosvojil in ki mu je bil pokojni Mat. Hubad vztrajen načelnik.

Gledališki konsorcij in konservatorij sta odletje izkušala složno izvrševati sklep, da pridobita tudi operni umetnosti slovenskih solistov, in uspeh je zadovoljiv. Josip Gostič v Zagrebu, Anita Mezetova v Beogradu, Stef. Fratnikova v Münchenu, Anton Dermota in M. Rus na Dunaju, Ant. Orel v Badenu, Milena Štiligojeva v Innsbrucku, Fr. Hvastija v Bratislavi, B. Leskovic v Badenu pa Al. Gostiša, V. Heybalova, S. Ivančičeva in Bogd. Stritarjeva v Ljubljani so bili gojenci našega konservatorija. Zal. da je večina navedencev našla delokrog v tujini! In zadrega glede tenoristov se je po prvi svetovni vojni le neznatno zmanjšala, ker tudi naši tenoristi nam uhajajo na velike tuje odre.

Razumljivo je torej, da smo vsakega domačega tenorista posebno veselili: Slovenec J. Franc, gojenec zagrebške pevske šole, je ljubljence našega občinstva, saj je pevec po božji milosti, obdarjen s krasnim velikim tenorjem in z redko široko uporabnostjo, produktivnostjo in vsestranskim napredovanjem. Ant. Sladoljev, dalmatinski Hrvat, tudi bivši gojenec našega konservatorija, raste razveseljivo v svojih lepih pev-

skih in igralških sposobnostih, ima zelo prijeten lirski tenor tople zvočnosti in je občinstvu prikopen.

Po uspelem debutu Mar. Kristančiča z doslej dvakrat dobro zapetim in igranim Jankom v Prodani nevesti smemo pričakovati naglega razvoja, zlasti ker ga odlikuje resna stremeljivost. V soboto pa mu je sledil nov gojenec konservatorija ali že v kratkem absolvent Drž. akademije Janez Lipušček.

Na Lipuščka — s priimkom, ki se je prvotno pač pravilno pisal Lipovšček! — sem opozoril pri nedavnih repriži Carmen, ko je v 1. dejanju prav lepo zapel kratko arijo. Zdaj je nastopil prvič v partiji Rudolfa Puccinijeve »Bohème«. Puccinijeve opere so pevski in igralški svojsko težavne ter povzročajo celo rutiniranim tenorjem velike brige in napore. Lipušček jih je zmagal presenetljivo uspešno. Glas mu je izrazito lirski, svež, blagovzvočen in v vseh legah prijeten, ne velik, a dovolj probojen tudi v skupinskih momentih da njegov tenor nikoli ne utone, niti tik Lupševega močnega basa. Zaveda se sam, da je začelnik, ki se mora še mnogo učiti, da doseže svoj ideal; zato je prikopno skromen in brez pozerstva, po možnosti naraven v petju in igranju. Riskantnih in nepotrebnih višin konec 1. dejanja se je modro izognil, ter nam je bil Puccinijev izvirnik tem prijetnejši, ker se nisimo bali, kakor že pri marsikakem predniku na tem mestu, da mu izpodleti. V neizbežni tremi vrvega velikega nastopa je spočetka kako besedo brez povoda preveč poučaril, a nadalje se je umiril in izrazno stopnjevanje pravilno opredelil. Kakor se bo v nadaljnjih vrstah glasovno gotovo še razvil in v visokih legah, ki mu zdaj včasih zavzame še ostro, utrdil, bo dognal brez dvoma tudi svojo izreko do popolne umljivosti. Vobče je podal Rudolfa kot prikupno osebnost tople čustvenosti, a brez zoprnega pretiravanja, zaslanjanega bednega poeta brez teatralike, a pristne prisrčnosti. Dirigent Zebre in režiser Debevec sta bila s svojim gojencom lahko polno zadovoljna.

Na toplejših izrazov zadovoljstva in priznanja njegovim resni, vztrajni ambiciji v obliki cvetličja in aplavzov pa je bil Lipušček deležen tudi s strani publike in tovarištev. Zel je res prodoren uspeh.

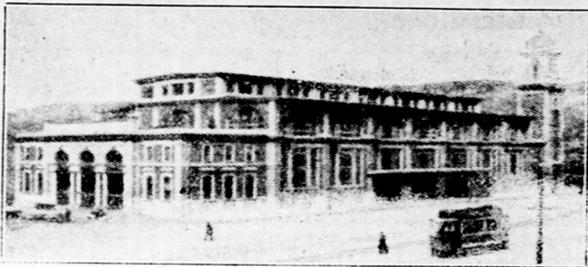
Fric Lupša je pel in igral prvič filozofa Collina. V kvartetu umetnikov bohemov je bil njegov Collin prvič enako mlad kakor vsa ostala ženska in moška mladina in zato skupni dojem posebno prepričevalen. Odveč je poročati, da je bil Lupša v vsakem pogledu odličan, saj mu je Collin poleg mnogih velikih in težkih partij pač lahka epizoda. Arijo o plašču je dognal na splošno zadovoljivo. Zelo posrečena in k aplavzom izvajajoča je bila Musetta Polajnarjeve, ki se je v petju in igranju povzpnila do lepih učinkov. Pevka vztrajno raste v svoji stroki.

Pušelj vsake uprizoritve »Bohème« pa je kajpak Mimi naše Vidaličeve. Odkar je z njo debutirala na našem odru, je partijo dovedla z neprestanim napredovanjem pevske in igralške resnično do viske, ki zasluži neomejeno priznanje.

Tudi to pot je bila Vidaličeva idealna Mimi, in ker sta se odlikovala tudi oboje:

Tržno življenje v Triestu

je osredotočeno v značilno zgrajeni mestni tržnici

Ribarnica v Triestu

Trieste, prva polovica junija
Vsako, ki pride v Trieste, se posebno zanima za razgibano tržno življenje: zelenjava vseh vrst, sadja na izbiro. V kratkem bodo sledile še lubenice in dinje, ki jih bodo prodajali v ogromnih količinah vzdolž kanala ob Ponterosu. Tržno življenje živahnega obmorskega velemeta je zelo smotno urejeno. Kakor vsako večje mesto, ima tudi Trieste svoja mestna okrajna tržišča, kamor hodijo nakupovat triestinske gospodinjice iz bližnjih ulic in trgov. Takšna okrajna tržišča so na Ponterosu, pri S. Giacomu, v Rojano, na trgu Perrugino itd. Ta tržišča so dobro založena z zelenjavo, sadjem in cvetlicami, ki jih je na vseh tržiščih obilo na prodaj.

Glavno tržno življenje in vrvenje pa se osredotoča v značilno zgrajeni mestni tržnici na koncu Carduccijeve ulice s pročeljem proti trgu Impero ter v karakteristični ribarnici tik ob morju.

Značilna mestna tržnica

Prej je bilo glavno mestno tržišče na trgu Goldoni, ki je prometno osrčje Triesta. Tukaj so bile stojnice s sadjem, zelenjavo in cvetjem. Zaradi prenatrčenosti in prešumnega vrvenja množice, ki se od tod razliva v razne smeri, je nastala potreba po novem tržišču. Prestiž obmorskega velemeta je terjalo, da dobi Trieste svojo pokrito zgrajeno tržnico. Tako je nastal načrt za zidavo slogovno značilne mestne tržnice. Zgrajena je bila na kraju, ki ga je sistematično sodobno stavbno prizadevanje temeljito preoblikovalo. Iz ozadja tesnih ulic ter starinskih hiš, ki so bile tod okoli porušene, se je razsel novi, sodobni Trieste. Ob zaključku ulice Carducci, ki je najbolj reprezentativna najbolj frekventirana prometna žila Triesta, se razprostira trg Impero, ki ga krasi sedaj še nova, večnadstropna palača.

In tukaj na vogalu se dviga markantna, po večini steklena stavba pokrite tržnice s stolpom in uro. Stavba tvori učinkovit arhitektonski zaključek Carduccijevega boulevarda ter predstavlja stabilen model čiste svoje vrste. Že od daleč vzbujajo pozornost s svojo stilno izrazitostjo.

Ko stopiš v notranjost slikovite tržnice, te zajame močan tok tržnega vrvenja, val triestinskih gospodinjic, ki so prišle nakupovat iz vseh mestnih delov. Prodajne mize so lepo urejene, povsod opaziš najlepši red, vzorno snago. Po prodajnih mizah so razvrščeni na različne priredke. Sadje vseh vrst: češnje, jabolka, hruške; povrtnina: solata, radič, beluš, grah, kolerabe, artičoki, melancane. Poseben cvetlični oddelek izpolnjuje smiselno urejenost prostora, svetle, higienično ubrane, izvrstno zračene prodajne dvorane. Urejena je po načelih sodobne tržne higijene ter v skladu z vsakodnevnimi tržnimi potrebami. Razen tega je tukaj še bar s točilnico, kjer se gospodinjice lahko odžejajo z limonado, malinovcem in pivom, potem zadržano prodajalna mesnica s konjskim mesom ter lepo urejeni pisarniški prostori mestnih tržnih organov.

Po širokih, položnih stopniščih dohodih prideš k prodajnim prostorom prvega nadstropja, ki zavzemajo le obsestvene dele, medtem ko je osrednji del odprt, tako da se lahko od tod razgleda do spodajšnjem tržnem vrvenju. Tu zgoraj prodajajo mlečne ter mesne izdelke, jajca, šiviljske potrebšline, perilo, nogavice, robce, rute itd.

Vsekakor je pokrta mestna tržnica med enim stavbami, ki je mesto Trieste nanje lahko ponosno. Stavba odkriva mnogo čuta za okus, stavčano skladnost in estetiko.

Kadar zapleše burja

Koristnost in potrebnost pokrite mestne tržnice se razodeva predvsem v zimskih mesecih, ko divja mrzla burja. Okrajna tržišča so tedaj skoraj popolnoma izumrla, saj reže burja do kosti in prevrača vse, kar ni ravno pretežko za njeno silo. Dobiti ni tukaj ob dnevi najhujše razsajajoče burje skoraj ničesar. In tedaj se pokaže blago-

slov pokrite tržnice. V toplim zavetju se razvija nemoteno normalno tržno življenje. Gospodinjice iz vseh mestnih delov se pripeljejo s tramvajem semkaj, da nakupijo najpotrebnejšo zelenjavo ter druge gospodinjske in kuhinjske potrebšline. Kakor dajejo triestinske gospodinjice v poletnih mesecih zaradi dožaj občutne vročine prednost bližnjim okrajnim tržiščem, tako ob zimskem navalu burje zelo cenijo pokrito mestno tržnico, ki jih ščiti pred ledeno mrzlo burjo in ki jim omogoča nemoteno, mirno tržno nakupovanje.

Trgovine s sadjem in zelenjavo

V številu prodajalnic ter njihovih kakovosti se kažejo značilnosti, okus življenjske posebnosti prebivalstva. Vsako mesto, vsako velemeta ima v tem pogledu nekaj posebnega. Kakor vzbujajo na primer v Ljubljani pozornost številne pekarnice, mlekarne in mesarije, tako opaziš v Triestu številno vrstoče se delikatesne trgovine ter prodajalne zelenjave in sadja. Slednjih je polno v vsaki ulici, v vsem Triestu jih je na stotine. V njih je zmerom obilo kupcev, tudi zaloge zelenjave ter sadja vabijo dobre mamice in skrbne gospodinjice k nakupu.

Če si predočimo številne tržnice ter nestrno prodajalne zelenjave in sadja, lahko spoznamo velike potrebe velemeta, kakor je Trieste, pa tudi njegovo rast ter sijaj razmah, ki bo v njem še govora. Vsekakor nam kažejo, da so meščani Triesta ter njihove rodbine vneti ljubitelji zelenjave in sadja, ki ga zelo cenijo.

Markantna ribarnica

V lepih, toplih junjskih dneh ter nočeh je ribji lov izdaten, bogat. O tem nam pričča živahnosti utrip, ki ga opažáš v življenju po mestni ribarnici. Če motiš to vrvenje in povpraševanje, se lahko prepričaš, da se zanimajo gospodinjice v prvi vrsti za manjše ribe, ki so cenejše in ki jih lahko pripravijo tako sretno, da se zdi količina na krožniku obilnejša. Sele potem, ko so ribice in manjše ribe razprodane, se obrne tok kupcev k prodajalcem večjih rib, kakor so na primer tune, palamide itd. Vseh vrst ribe lahko vidiš tukaj, od jegulje do sipe, od tunov do najcennejših morskih sardelic. Spretni ribiči iz Barcelo, S. Croce in Muggie dobro skrbijo za

to, da je mesto Trieste preekrbljeno z zadostno zalogo izvrstnih rib. Med obiskovalci ribarnice pa lahko opaziš vsak dan vnete ljubitelje školjk, požlahtnjene z limoninim sokom. Pikanten dopoldanski priblišek! Nedvomno pa bi bila gneča v mestni ribarnici še večja, ko bi ne bilo v mestnem središču in tudi na periferiji obilo prodajalnic rib, ki so poleg neštete delikatesnih trgovin ter prodajalnic zelenjave in sadja najznačilnejša posebnost v triestinskem tržnem življenju.

Pa ne samo živahnost vrvenja, tudi zunanja in notranja gradnja ribarnice razodeva svoje zanimivosti. Tam, kjer pristajajo ter odhajajo istrske ladje in parniki, je v bližini tako imenovanega bersajerskega pomola ribarniški pomol z monumentalno stavbo velike ribarnice, ki je med najlepšimi v Evropi. Izvirno zasnovana ribarnica zajema obsežno, svetlo, higienično urejeno prodajno dvorano, njeno zunanje lice krasi visok stolp z uro. Zaradi tega stolpa z uro in arhitektonske posebnosti ustvarja ribarnica že od daleč vtis, da gre pri tej stavbi za cerkev. Triestinski humor si je brž pomagal na ta način, da je krstil ribarnico s saljivim vzdevkom »Santa Maria del Guato«. Zgrajena je bila ta znamenita ribarnica leta 1912 po zasnutku domačina inženjerja G. Pollija. Če se razgovarjaš s Triestini ali Triestinkami o tej ribarnici, se lahko hitro prepričaš, kako ponosno so nanjo, saj ni le med najlepšimi v Evropi, ampak tudi med največjimi v Italiji.

Slikovito morskó življenje v miniaturi

Če si ogledaš ribarnico Triesta, pa ne smeš pozabiti na to, da ni ribarnica vredna pozornosti samo zaradi živahnega tržišča, ki je v njej, temveč tudi zaradi tega, ker je v sosednjih prostorih pod isto streho nastančen znamenit pomorski akvarij, ki je proti majhni vstopni odprt vsak dan in si ga vsak mesec z zanimanjem ogleda na tisoče ljubiteljev morja ter slikovite faune, ki živi ter se bori v njem na življenje in smrt.

Vhod v akvarij je ob strani, kjer se navadno ustavljajo parniki paroplovne družbe »Istria-Trieste«, ki oskrbujejo redno plostvo med Triestom in raznimi istrskimi pristanišči. V 27 velikih, s steklom obdanih kadeh plavajo ribe vseh vrst, od najpreprostejših pa do čudovito eksotičnih. V oslika se zgrinja pred gledalcem celotna slika jadranske faune. V osrednjem, največjem bazenu pa lahko občuduješ mesečno manjših in grabežljivih večjih rib roparic. Pred teboj zaživi morskó življenje v skrbno pripravljene miniaturi v vseh svojih zanimivostih ter skrivnostih. Po ogledu poučnega akvarija je vsak gledalec prepričan, da bi Triestu kot obmorskemu velemetu precej manjkalo, če bi ne bila njegova neposredna bližina morju ter vsemu življenju, ki je v njem, tako plastično ponazorjena s tem vzornim urejenim morskim akvarijem.

Slovaška se otresa židov

Do septembra bodo že vsi izgnani — Bilo jih je blizu 100.000

Slovaška je takoj po ustanovitvi nastopila proti židom in ukrenila vse potrebno, da bi se jih čimprej odkrižala. Slovaško ljudstvo se je dobro zavedalo židovske nevarnosti. Židje so radi nastopili na Slovaškem kot rodoljubi in tudi v politično življenje so posegali. Ko so prispeli v liberalnih časih preteklega stoletja židje v velikem številu v bivšo Avstro-ogrsko monarhijo, je večina njih takoj prevzela dvojno vlogo. Na eni strani so židje prodajali blago prebivalstvu, na drugi pa kupovali od njega pridelke. In tako so postali nujno potrebni posredovalci, seveda pa tudi izkoriščevalci. Vse kar bi bilo moglo pospeševati napredek slovaškega kmečkega ljudstva, je moralo računati z ovirami, ki mu jih je postavljalo na pot židovstvo.

Ze sredi preteklega stoletja so jeli židje v vedno večjem številu prihajati na Slovaško, posebno v Bratislavo. Slovaki so se jih žilavo otresali, toda otresti se jih povsem niso mogli. Še največ jim je pomagalo pri tem združništvo. Ker so znali Slovaki organizirati bojkot proti židom, je bila sicer zgrajena v dotični občini židovska sinagoga, židje so se pa preselili drugam. Do jeseni 1938. pa seveda pra-

vega uspeha v borbi proti židom Slovaki niso mogli doseči. Misel, da bi žide povsem izgnali iz Slovaške, je prvič sprožila Hlinkova stranka v letih svoje borbe za avtonomijo. Ko je Slovaška v marcu 1939. končno dosegla svojo samostojnost, je bilo samo ob sebi umevno, da je takoj stopilo v ospredje vprašanje izgonu židov. V njih je videla mlada država sovražnika, ki se ga je moglo odkrižati samo na en način: popolno izločitev vsakega židovskega vpliva na človeški narod, z drugimi besedami rečeno, izgnati žide do zadnjega. Ta misel je živelá že dolgo v slovaški politiki in slovaški narod je videl v osvoboditvi od židovstva važno preizkušnjo za svojo politično zrelost.

Slovaška šteje 2.700.000 prebivalcev, med njimi okrog 90.000 židovske vere. Če pristejemo še krščene žide in mešance ima Slovaška blizu 100.000 prebivalcev židovske krvi. Število torej ni posebno veliko v primeri z drugimi državami, kjer je židov mnogo več. Pač so pa imeli slovaški židje v rokah za 3 milijarde slovaških kron premoženja, nad 12.500 podjetij in nad 6000 hiš. Slovaška je takoj po ustanovitvi izdala zakon o zaščiti rase,

zasnovan na temelju nürnberških zakonov, ter je potegnila jasno začetno mejo med slovaškim in židovskim prebivalstvom. Iz političnega in kulturnega življenja je bilo židovstvo takoj izločeno, iz gospodarskega življenja pa polagoma. Na načrt izgonu odnosno izselitve židov je reagirala slovaška javnost z navdušenjem. Slovaška vlada je izdala 16. maja 1939. poseben zakon o izselitvi židov. V sedmem paragrafu tega zakona je rečeno: Ta zakon stoji v veljavo z dnem objave in izvajali ga bodo vsi člani vlade.

Notranji minister Sano Mach je izjavil, da do septembra tekočega leta na Slovaškem ne bo nobenega žida več. Že v maju je bila izgnana polovica židov. Ko bo program izgonu židov izpolnjen, pridejo na vrsto vsi, ki so preželi z židovsko mentaliteto, je nadaljeval minister. Židje bodo izgnani, potem se bo pa razvijalo gospodarsko in družabno življenje lažje in hitreje kakor se je doslej. Židovsko premoženje bo izročeno v prvi vrsti slovaškim vojakom, ki so se borili na vzhodnem bojišču.

Pred 30 leti je umrl Anton Aškerc

Anton Aškerc na mrtvaškem odru v Narodnem domu

Ljubljana, 10. junija
Danes pred 30. leti ob pol dveh ponoči je zatisnil v ljubljanski deželni bolnici za vedno svoje blage oči pesnik Anton Aškerc. Nekaj dni prej ga je bila zadel kap in do zadnjega trenutka je bil le malo pri zavesti. Zdravniki so sicer upali, da mu bodo še rešili življenje, toda usoda je hotela drugače.

Kakor hrast je padel pred 30 leti mož markantne zunanosti in klenega značaja. Niso ga mogli ukloniti in zlomiti okrog njegove besne viharji. V večnost je omahnilo življenje velikega pesnika in človeka.

Pod navidezno trdim oklepom je pa nosil Aškerc mehko, za vse dobro vneto, po sreči koprnce sreče. A sreča se mu ni nikoli nasmehnila. Tam nad prijaznimi Rimski Toplicami pri Sv. Marijeti je zagledal Anton Aškerc luč sveta. Bil je sin preprostih kmečkih staršev. Gimnazij je študiral v Celju in ko jo je dovršil, se je odločil za duhovniški stan. Kot kaplan je služboval po raznih krajih Štajerske. Pozneje se je preselil v Ljubljano, kjer je dobil po posredovanju

svojeга dobrega prijatelja pokojnega bivašega župana Ivana Hribarja službo mestnega arhivarja. Opravljal jo je z njemu lastno vestnostjo in natančnostjo. Pri urejanju arhiva in knjižnice je našel mnogo dotlej neznanih podatkov iz preteklosti Ljubljane. Nekaj jih je obelodanil, nekaj pa zapustil v rokopisu.

Aškerc je najznamenitejši med našimi epskimi pesniki. Razočaranje v življenju ga je napotilo, da je iskal razvedrila in utehe v knjigah, v delu in na potovanjih, toda našel ga ni nikjer. Prepotoval je skoraj pol Evrope. V zadnjih letih je večkrat bolehal. V Ljubljani je živel malone samotarsko življenje.

Danes po 30 letih nam stopa Aškercov lik posebno jasno in zgovorno pred oči. 30 let se počiva njegov prah v zemlji, a zdi se nam, kakor da vidimo tega borbenega, nepopuljivega in doslednega moža živoga pred seboj. Njegovi zemski ostanke počivajo na Navju v grobnici Slovenskega pisateljskega društva. Z deli trajne vrednosti si je postavil Anton Aškerc med nami najlepši spomenik. Slava njegovemu delu!

Gumi iz alkohola

Amerika je proizvajala letno okrog 200 milijonov hl alkohola, odkar je bil razveljavljen zakon o prohibiciji. Urad za vojno proizvodnjo je pa zdaj zasegal nad 90% alkohola. Večino alkohola hočejo Američani porabiti za proizvodnjo sintetičnega gumija. V enakem razmerju bo omejena tudi proizvodnja med Američani tako priljubljene whiskyja in alkoholnih pijač.

Te ukrepe so izkoristili nasprotniki alkoholizma, ki so začeli podobno kakor leta 1917, ko je Amerika posegla v prvo svetovno vojno široko razpredeno propagando z namenom dokopati se zopet do prohibicije. Na kongresu baptistov je bila sprejeta resolucija rektorja Colgate univerze Cuttena, ki proglašala alkoholi za večjega sovražnika Amerike kakor sta Nemčija in Japonska. Tudi na občnem zboru politično zelo vplivne presbiteranske cerkve so govorniki zahtevali, naj vlada takoj prepove uživanje alkoholnih pijač in sicer do konca vojne. V utemeljitvi je rečeno, da bi morale biti zaščitniki Amerike, torej vojniki z zakonom zavarovani pred zlorabo alkoholnih pijač.

Močno naraščanje prostitucije in nevarnost širjenja spolnih bolezni v ameriški vojski so v neposredni zvezi z naraščajočim uživanjem alkoholnih pijač. Washingtonska vlada je bila pozvana, naj bi opozorila vse zvezne države na potrebo enakih ukrepov, da bi ameriški vojniki izven svoje domovine ne mogli dobiti alkoholnih pijač. Roosevelt sam je moral oni dan priznati, da je število nepismenih med novinci v ameriški vojski izredno visoko in da mora vojaška uprava ustanovljati šole, kjer se bodo novinci naučili čitati in pisati, preden pridejo kot vojniki na vežbališče.

Inseriraj v „Slov. Narodu“

Zaščita drahme

Guverner grške Narodne banke je izjavil: Po skrbni proučitvi se je grška vlada odločila za ohranitev državnih financ in narodne valute sprejeti od grških kreditnih zavodov kratkoročna posojila in napotiti jih k pristanku na odmero obresti. Ti ukrepi so bili storjeni v polnem soglasju z ravnateljstvi raznih bank, ki se zavedajo uspešnega učinka takega ukrepa na ohranitev tečaja drahme. Kreditni zavodi so prepričani, da so kratkoročna posojila državi in državnim obrestim najbolj zdrava sredstva za zaščito drahme.

Po razpoložljivih podatkih so znašali v proračunskem letu 1941/42 grški državni dohodki 16.500.000.000, izdatki pa 30.310.000.000 drahem, tako da je nastal primanjkljaj okrog 15.000.000.000 drahem. V proračunskem letu 1942/1943 naj bi znašali državni dohodki 16.000.000.000, izdatki pa 22.500.000.000 drahem. Novčanje je bilo lani v obtoku za 24 milijard, zdaj jih je za trikrat toliko, in sicer za 85,2 milijardi. Nujno potrebno je, obtok novčanja v prihodnjem proračunskem letu znižati, k temu bo pripomogla odmera obresti.

- Ali naj popijem še en vrček piva? Grlo pravi »da«, pamet pa »ne«.
- Pamet je pametnejša.
- Če je tako si ga pa privoščim še en vrček, kajti pametnejši vedno popusti.

RAZDRTA ZAROKA

— Škoda, da se je tvoja zaroka razdrila prijatelju?
— No, bom že kako preloži ta udarec. Nesramno je bilo pa to, da mi je vrnila demantni prstan s pripombo: Previdno, steklo!

D. Du Maurier:

15

Prva žena

R o m a n

»Ljubo dete, gospod de Winter je sicer skrajno udvorljiv in prijazen, da vas takole prevaža v avtomobilu — vendar, vendar... ali dobro veste, da mu ni stvar hkratu zelo nadležna?« Nato bi me potrepljala po ramenu in me poslala v mesto po »taksol«. Kakšno ponižanje je mladost! sem dejala sama pri sebi in si jela grizljati nohte.

Ko sem izpregovorila, še vsa prevzeta od spomina na njegov smeh, sem pustila vso udržanost v nemar, in moj glas je bil trpek. »Rada bi imela šest in trideset let in obleko iz črnega atlasa in biserno ogrlico okrog vratu.«

»Ko bi bilo tako, ne bi sedeli z menoj v avtomobilu,« je odvrnil. »In nohtov si nikar ne grizite, saj so že tako dovolj grdi.«

»Čeprav poročete, da vem nevljudna in predrzna,« sem nadaljevala, »bi vendar rada vedela, zakaj me vsak dan vabite s seboj na izlet. Vljudni ste res, a zakaj ste izbrali prav mene za predmet svojemu človekoljubju?«

In z vsem revnim napuhom mladosti sem se napeto vzravnila na sedežu.

»Vabim vas, ker ne nosite obleke iz črnega atlasa in biserne ogrlice okrog vratu in ker nimate šest in trideset let,« je resno odvrnil. Po ravnodušnem obrazu mi nisem mogla spoznati, ali se sam pri sebi smeje ali ne.

»Da, res je, vi veste o meni vse, kar je moči vedeti,« sem dejala. »Veliko mi, to priznam, ker še nisem bogve kaj živela in doživela razne izgube nekaterih dragih ljudi. A vi... o vas ne vem nič več kakor tisti dan, ko sem vas prvič srečala.«

»In kaj ste vedeli takrat?«
»Oh... da živite v Manderleyu in... in da ste izgubili soprog.«

Evo, pa sem jo bila izrekla, besedo, ki me je že toliko dni skelela na jeziku. Soprog. Lahko in brez odpora mi je bila zdrknila iz ust: ta preprosti namig je bil pač najnaravnejša stvar na svetu. Soprog. Komaj pa sem jo izrekla, je beseda zaplavala v zraku, mi zaplesala pred očmi in, ker jo sprejel molče, ne da bi kaj pripomnil, namoha zrasla ter postala nekaj neznanega in strašnega: prepovedana beseda, ki je imela v mojih ustih nenavaden zvok. In nič več je nisem mogla vzeti nazaj, nisem se mogla napraviti, kakor da je ni bilo. V duhu sem spet zagledala poklonilo v knjižici z verzi, in tisti veliki, posevni R. Čutila sem, kako me nekaj ledenega stiska za srce. Nikoli mi ne bo odpustil; to je bilo konec najinega prijateljstva.

Zastrmela sem predse, skozi stekleni vetrobran, ne da bi videla cesto, ki je po bliskovito uhajala izpod naju; in tista beseda mi je kar naprej zvenela po

ušesih. Molk je trajal brez konca in kraja; zdaj je vse končano, sem mislila, nikoli več me ne bo vzel s seboj. Jutri odpotuje. In gospa Van Hopperjeva bo ostala. Izprehajali se bova, kakor zmerom, sem ter tja po terasi pred hotelom. Postrešek bo prinesel njegovo prtljago dol, mimogrede jo bom videla v dvigalu, s pravkar nalepljenimi novimi listki. Dirednja odhoda. Suihi vresk hitrostne premene na cestnem ovinku; potem se bo tudi ta hrup strnil z ostalim truščem prometa, utonil v njem in se izgubil za zmerom.

Tolikož sem se bila zaživela v to sliko, da sem v mislih že videla postreška, kako spravlja navrzek v žep in se med vrtljivimi vrati še enkrat obrne in nekaj zakliče vratarju; niti opazila nisem, da je voz zaviral. Šele ko sva obstala na robu ceste, sem se vrnila v resničnost. On je sedel nepremično; brez klobuka, z belo pahovko okrog vratu, je bolj ko kdaj nalikoval srednjeveškemu bitju, živčemu v mejah okvira. Nič skupnega ni imel s to pisano pokrajino; v duhu sem ga videla stoječega pred stopnicami stroge katedrale, in berača, kako pobira zlatnike izpred njegovih nog.

Izgubil je bil prijatelj z vso svojo dobroto in neprisljnim tovarištvom, izgubil tudi brat, ki se je norčeval iz mene, ker sem si grizljala nohte. Ta človek je bil tuje. Kaj sem delala ob njegovi strani?

Nato se je obrnil in izpregovoril. »Prejle ste govorili o nekakšnem izumu: o načinu, kako shranjevati spomine. Rekli ste, da bi vam bilo všeč, ko bi mogli v danem trenutku obuditi prošlost. Toda jaz

nisem vaših misli. Vsi spomini so grenki, in ljubše mi je, da nič ne vem o njih. Pred letom dni se je zgodilo nekaj, kar je dalo vsemu mojemu življenju drugačen pravec, zato bi rad pozabil vsa razdobja svojega življenja do tistega trenutka. Kar je bilo, je končano. Izbrisano je. Zdaj moram zaživeti znova. Ko smo se prvič srečali, me je vaša gospa Van Hopper vprašala, čemu sem prišel v Monte Carlo. S svojim prihodom sem hotel obdržati spomine, ki bi jih vi radi obujali. Zavora seveda ne učinkuje zmerom, časih je vonj kar premočan za stekleničico — in tudi zame. Drugič se spet pojavi škrt, ki skuša kakor lutka na vzmehih pognati zamašek venkaj. Tako je bilo na najinem prvem skupnem izletu, ko sva se vzpela na vrh hriba in gledala v prepad. Pred nekaj leti sem bil tam gori s svojo ženo. Vprašali ste me, ali je kraj še vedno isti, ali še ni izpremenil. Isti je, res je še bil, ali — Boga sem zahvalil za ta občutek — nekam čudno tuj. Vse je bilo drugače kakor tistikrat. Ona pa jaz nisva pustila nikakega sledu za seboj. Morda je vzrok v tem, ker ste bili to pot vi z menoj... Izbrisali ste zame, kar je bilo — vse učinkoviteje kot te neštete luči Monte Carla. Da ni vas, bi bil že odpotoval, šel bi bil v Italijo, v Grčijo ali še dalje kam. Vsa ta romanja ste mi prihranili. Vrag naj vzame vaše puritansko govorenje s stisnjenimi ustnicami! Vrag vzemi vse, kar si mislite o moji dobroti in prijazenosti! Ako vas vabim s seboj, vas vabim zato, ker ste mi všeč, vi in vaša družba; in če mi ne verjamete, lahko izstopite in se sami vrnete domov. Kar pojdite! Odprite vrata in izstopite!«